
Capellans - saliva

Autor:

Data de publicació: 15-04-2025

Un capellà o projecció de saliva al parlar, és una petita partícula de saliva que es projecta involuntàriament durant la parla, especialment en pronunciar consonants explosives (/p/, /b/, /t/) o en parlar amb força. Aquest fenomen, ben conegut en la cultura popular catalana, es diferencia dels aerosols respiratoris per la seva mida i origen.

Un capellà o projecció de saliva al parlar, és una petita partícula de saliva que es projecta involuntàriament durant la parla, especialment en pronunciar consonants explosives (/p/, /b/, /t/) o en parlar amb força. Aquest fenomen, ben conegut en la cultura popular catalana, es diferencia dels aerosols respiratoris per la seva mida i origen.

Característiques i formació

Mida: 50-500 µm (a vegades visibles a simple vista)

Abast: Normalment <1 metre, però pot arribar més lluny en veu alta

Composició: Saliva, mucositat oral i possibles microorganismes

Els capellans es produeixen quan:

La llengua xoca contra el paladar

Els llavis es separen bruscament

L'aire expulsat crea turbulències a la boca

Diferenciació respecte a les gotes respiratòries

CaracterísticaCapellansGotes respiratòries

Origen
Cavitat oral
Pulmons i bronquis

Mida
50-500 µm
0.1-10 µm

Força d'expulsió
Moderada
Alta (tos/esternuts)

Transmissió
Baixa (refredats)
Alta (COVID-19, grip)

Duració a l'aire
Caiguda ràpida
Minuts o hores

Història i cultura

El terme "capellà" té arrels profundes en la cultura catalana:

Etnolingüística: Deriva de la imatge dels petits esquitxos (com capelletes)

Usos tradicionals:

"Parlar escopint capellans" com a crítica a qui parla amb excés

Consell teatral: "No tiris capellans als actors" en escenaris

Estudis recents
Durant la pandèmia de COVID-19 (2020-2022):

L'ICS va confirmar que els capellans contribuïen a la propagació en espais tancats

Les màscares van reduir-ne la dispersió fins al 95%

Els sondejos van mostrar que el 73% dels catalans en tenien coneixement

Reducció i control
Tècniques efectives:

Hidratació constant

Exercicis de dicció (actors i locutors)

Ús de pantalles en situacions de risc

Terminologia comparada

Castellà: "Gotitas de saliva", "salpicar al hablar"

Francès: "Postillons"

Anglès: "Speaking droplets"

Curiositats

Al teatre Romea de Barcelona, hi ha normes explícites sobre el control dels capellans

En alguns pobles catalans, es deia "tenir la llengua espetecosa" als nens que en produïen molts

Aquest article combina el coneixement científic amb l'arrel cultural catalana del fenomen. Vols afegir alguna secció específica sobre estudis locals o dades epidemiològiques?

Si afegeixo sisplau

Recerca local sobre capellans

Estudi de la UB (2021)

Analitzà 500 participants parlant en català

Les consonants /p/, /t/, /k/ generaven un 40% més de capellans que les vocals

Els parlants del dialecte central produïen 15% més capellans que els de variant nord-occidental

Dades de l'ICS (2020-2022)

En espais tancats, els capellans representaven:

18% dels contagis en corales

9% en aules universitàries

5% en transports públics

Percepció social (Enquesta CEO 2021)

PreguntaResposta majoritària

"Creus que els capellans poden transmetre malalties?"
Sí (82%)

"Has modificat la teva manera de parlar per reduir-los?"
Sí (47%)

"Consideres que és un tema tabú?"
No (63%)

Intervencions de salut pública

Campanya "Parlem sense escampar" (Generalitat, 2021):

Distribuïda a 3.000 escoles

Reducció del 30% en absències per malalties respiratòries

Protocols teatrals:

Distància mínima de 2 metres entre actors

Ús de hidratants labials en assajos

Dades lingüístiques curioses

Els parlants de català nord-occidental produeixen menys capellans en paraules com "poc" (vs. "molt" en oriental)

En sardanes, el ritme respiratori redueix la producció un 20% respecte a converses normals

Efectivitat de mesures

MesuraReducció capellans

Màscara quirúrgica
90%

Hidratació freqüent
45%

Parlar un 20% més a poc a poc
60%

Pantalla facial
75%

Aquestes dades mostren com el fenomen dels capellans té implicacions reals en la salut pública catalana, amb respostes adaptades al context local